

De iis, qui filii dei naturam scrutantur

Περὶ τοὺς καταζητοῦντας τοῦ Υἱοῦ τὴν φύσιν

Βασιλεὺς οὐράνιος, Δεσπότης ἀθάνατος, Υἱὸς μονογενῆς ἀγαπητὸς τοῦ Πατρὸς, ὁ πλάσας ἐν χάριτι διὰ ἐξουσίαν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς γῆς, νικηθεὶς τοῖς οἰκτιρμοῖς τῆς αὐτοῦ εὐσπλαγχνίας δι' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ αἱ ἄχραντοι, κατήλθεν ἐξ οὐρανοῦ σῶσαι καὶ ἰάσασθαι πάντας κακῶς ἔχοντας. Ἐπειδὴ πάντες ἅμα ἠρρώστησαν ἐν κακοῖς Πονηροῦ ἐνεργείᾳ, καὶ γέγονε σηπεδῶν δυσχερῆς, ἀνίατος, οὐκ ἴσχυσαν παντελῶς Προφητῆται καὶ ἱερεῖς ἰάσασθαι τὸ τραῦμα. Χάριν τούτου ὁ ἅγιος μονογενῆς Υἱὸς ἰδὼν ἅπασαν φύσιν ἀρρωστοῦσαν ἐν κακοῖς, τῇ βουλήσει τοῦ Πατρὸς κατελθὼν ἐξ οὐρανοῦ, ἐσαρκώθη ἐν μήτρᾳ τῆς ἀγίας Παρθένου, καὶ γεννηθεὶς ἐξ αὐτῆς τῇ αὐτοῦ εὐδοκίᾳ, προῆλθε τοῦ ἰάσασθαι πάντας κατακειμένους ποικίλαις ἀσθενείαις χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ λόγῳ ἰάσασθαι πάντα τὰ νο 197 σήματα. Ἀπήλλαξεν ἅπαντας ἀπὸ τῆς δυσωδίας τῶν ἰδίων τραυμάτων· αὐτοὶ δὲ οἱ ἀρρωστοὶ μετὰ τὸ ἰαθῆναι, ἀντὶ τοῦ ἀποδοῦναι χάριτας τῷ ἱατρῷ ἀντὶ τῆς ἰάσεως, προσῆλθον ἐξερευνᾶν ἱατροῦ τὴν οὐσίαν, οὐσαν ἀκατάληπτον. Ὡ φοβεροῦ θαύματος· ὑπερβολὴ ἀνόνητος τῶν βροτῶν ἀσυνέτων! Τίς γὰρ ἤκουσε τούτων, ἢ τίς ἐθεάσατο τραύματα σεσημμένα ἀπὸ χρόνων ἰκανῶν ἰαθέντα; Αὐτὸς δὲ ὁ ἰαθεὶς, διὰ τὴν σὴν ὠμότητα, ἱατροῦ τὴν οὐσίαν ἐρευνᾶς, ὦ ἄθλιε. Ἐπειδὴ διὰ σὲ λαβὼν μορφὴν σου ὁ ἱατρός, ἵνα σὲ ἰάσηται, χάριν τούτου ἐρευνᾶς τὴν φύσιν τοῦ ἱατροῦ; Ἄκουσον, κἀγὼ λέγω πρὸς τὴν σὴν ὠμότητα καὶ τὴν σὴν προπέτειαν· ἂν βούλη ἐξερευνᾶν ἱατροῦ τὴν οὐσίαν, οὔτε ὁδὸν εὐρίσκεις, οὔτε μὴν διέξοδον τῇ σῇ ἐξερευνήσει. Πᾶς γὰρ ὁ βουλόμενος βαδίζει ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἐρευνησεως, παραχρῆμα ἢ ὁδὸς [ἄβατος] εὐρίσκεται ἔμπροσθεν ποδῶν αὐτοῦ ἄβατος καὶ ἔρημος, μὴ ἔχουσα παντελῶς μονὴν καὶ ἀνάπαυσιν. Οὐκ ἔχων ἐν ἀβάτῳ μονὴν καὶ ἀνάπαυσιν, τί ποιεῖς, ὦ ἄθλιε; Ποῦ φθάσεις, ἀσύνετε, ἐν ἀβάτῳ καὶ φοβερᾷ μὴ ἔχων παντελῶς μονὴν, μηδὲ τέλος; Ποῦ πορεύῃ, εὐτελεῖ; Πέλαγος ἀμύθητόν ἐστιν ἐξερευνήσεις Υἱοῦ μονογενοῦς· αὐτὸς δὲ ὡς προπετῆς τυγχάνεις βῶλος μικρὸς ἀπὸ τοῦ χοδὸς τῆς γῆς. Ἐὰν 198 βούλη κατελθεῖν ἐπὶ τὸ πέλαγος τοῦτο τῆς ἐξερευνησεως, ποῦ φανείς, ὦ ἄθλιε; Τίς εἶδε τοῦτο ποτέ, ὅτι χῶμα τὸ χαῦνον κατέβη εἰς πέλαγος ἐρευνᾶν πᾶν τὸ βάθος τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης; Ἡ τίς πάλιν ἤκουσεν ἀσυνθέτου προσεθόντος ἐρευνᾶν δύναμιν τοῦ ἀνέμου, ὅστις ἀπὸ τῆς οἰκτρᾶς φωνῆς τοῦ ἀνέμου σκορπίζεται πανταχοῦ, μὴ ἔχων ὑπόστασιν, μηδὲ πάλιν δύναμιν ἀντιστῆναι μιᾷ ῥοπῇ ἐναντίον τοῦ ἀνέμου; Φύσις πάλιν καλάμου προσῆλθεν ἐξερευνᾶν τὴν δύναμιν τοῦ πυρός· καὶ γὰρ πῦρ καιόμενόν ἐστιν ἐξερευνήσεις Θεοῦ. Διατί, ὦ ἄθλιε, σεαυτὸν καταφλέγεις ἐν φλογὶ τῇ φοβερᾷ; Εἰπέ μοι, ὦ προπετῆ, ἐν τῇ σῇ διανοίᾳ πῶς αὐτὸν διέγραψας τὸν Δημιουργὸν ἀπάσης τῆς κτίσεως, τὸν ἀπέραντον καὶ ἔνδοξον καὶ φοβερόν, οὗ ἀπὸ τοῦ βλέμματος τήκεται πᾶσα κτίσις, ὡς κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός; Πᾶσα κτίσις ὁρατὴ ὁμοίως καὶ ἀόρατος ἀπὸ βλέμματος αὐτοῦ ὡσπερ κηρὸς τήκεται ἐν στιγμῇ τοῦ βλέμματος· αὐτὸς δέ, ὦ προπετῆ, τὸν μέγαν καὶ φοβερόν, τὸν ἔνδοξον <καὶ> ἀνεϊκαστον ἐν τῇ σῇ ὠμότητι καὶ τῇ σῇ προπετεῖᾳ κατειληφέναι νομίζεις; Ἐμεθύσθης, ὦ ἄθλιε, μὴ γινώσκων σεαυτὸν, οὔτε πάλιν τὴν σὴν φύσιν καὶ τὴν σὴν εὐτέλειαν. Αὐτὸς δέ, ὦ εὐτελεῖ, πῶς ἐκτίσθης οὐκ οἶδας. Ὁ ἑαυτὸν μὴ γινώσκων, πῶς Δεσπότην ἐρευνᾶς τὸν φοβερόν καὶ ἔνδοξον; 199 Πρόσεχε, ὦ ἄθλιε, ἐκείνους τοὺς Μάγους τοὺς ἐλθόντας μήκοθεν προσκυνῆσαι ἐν φόβῳ τῷ τεχθέντι Βασιλεῖ. Οὐχ εὔρον βασιλέα κείμενον ἐν πορφύρᾳ, οὐδὲ πάλιν διάδημα λάμπον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ ἐθεάσαντο ἐπὶ φάτνης εὐτελοῦς βρέφος κατακείμενον, καὶ εὐθὺς ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς

ἑαυτῶν προσήνεγκαν τὰ δῶρα μετὰ χαρᾶς καρδίας. Ὅρα τὴν ὑπερβολὴν τῆς πίστεως τῶν Μάγων· ἐπὶ φάτνη εὐτελεῖ εὔρον τὸν Βασιλέα οὐράνιον, ἅγιον, τὸν τεχθέντα ἐν σαρκὶ ὑπὲρ σωτηρίας πάσης τῆς οἰκουμένης· ἐπὶ φάτνη εὔροσαν, καὶ οὐκ ἐξερεύνησαν. Τί γὰρ οἰκτρότερον φάτνης ἐλαχίστης; Εἰς τοιαύτην εὐτέλειαν εὔρον αὐτὸν οἱ Μάγοι, καὶ οὐδεὶς ἠρεύνησε τὴν φύσιν τοῦ τεχθέντος· αὐτὸς δέ, ὦ ἄθλιε, ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς θεωρεῖς τὸν Μονογενῆ μετὰ δόξης μεγάλης καθήμενον σὺν Πατρὶ καὶ σὺν αὐτῷ ὑμνούμενον, καὶ περιεργάζῃ αὐτόν; Οὐ φοβῆ σύ, ἄθλιε; Οὐ τρέμεις, ἀσύνετε; Ἐαυτὸν μὴ γινώσκων, τὸν Πλάστην ἐξερευνᾶς; Τίς ἄρα μὴ φοβηθῆ; Ὅτι Θεὸς Κύριος, μονογενὴς τοῦ Πατρὸς, κάθηται ἐν ὑψηλοῖς ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς· Ἄγγελοι, Ἀρχάγγελοι, Χερουβείμ καὶ Σεραφεὶμ μετὰ φόβου καὶ τρόμου παρεστήκασι αὐτῷ, τὸ βλέμμα κάτω ἀεὶ ἔχοντες 200 μετὰ φρίκης· τέφρα δὲ σὺν κονιορτῷ καθημένη ἐπὶ τῆς γῆς ἐρευνᾶ Δημιουργόν. Χερουβείμ ἐν τῷ θρόνῳ ὑπὸ πτέρυξιν αὐτοῦ κρύπτει αὐτοῦ τὸ βλέμμα μὴ φέρον κατανοεῖν εἰς τὴν δόξαν ἐκείνην τοῦ φοβεροῦ Δεσπότη· ἄνθρωπος δὲ χοϊκὸς μὴ γινώσκων ἑαυτόν, μηδὲ πάλιν τὴν ὥραν τοῦ ἰδίου θανάτου, τὸν Δεσπότην ἐρευνᾶ, τὸν ποιητὴν τῶν ἀπάντων. Ἄκουσον, ὦ ἄθλιε· ὁ ἐρευνῶν Δεσπότην αὐτοῦ ἐπαγγέλλεται θαυμαστὰ διηγήσασθαι περὶ τῆς Θεότητος καὶ περὶ μονογενοῦς ἀγαπητοῦ Πατρὸς. Θεάση Θεότητα, φησὶν, ἀκατάληπτον, δεδοξασμένην ἐν τῇ μεγαλωσύνῃ αὐτῆς. Εἰπάτω οὖν πρότερον τὰ περὶ τῆς κτίσεως καὶ φράσαι ἐν σοφίᾳ καὶ ἰδίᾳ συνέσει περὶ τῶν λειτουργῶν τῶν λειτουργούντων ἔμπροσθεν τῆς Θεότητος. Εἰπάτω καὶ δεῖξάτω πᾶσιν ἡμῖν, ὡς τὸ φῶς, τὴν φύσιν τῶν Ἀγγέλων, χαρακτηῖρα Χερουβείμ, τὴν ἰδέαν Σεραφείμ, εἰκόνα τοῦ Γαβριήλ, πρόσωπον τοῦ Μιχαήλ, πῦρ ὄντως φλεγόμενον, λειτουργοὶ Θεότητος καὶ πνεῦμα ὄντες πάντες. Ἐν τίνι ὄρα τὸ πῦρ; Κυκλόθεν γὰρ φῶς ἐστίν. Ἐν τίνι ἀναπνεῖ πάλιν τὸ πνεῦμα λειτουργίας; Ποῦ εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ φλεγόμενου πυρὸς; 201 Ποῦ δὲ εἰσὶν αἱ ῥίνες εἰς ἀνάπαυσιν πνεύματος; Καὶ τούτων ἡλικίαι ἄρ' εἰσὶν εὐμεγέθεις; Ἡ πάλιν κονδοειδεῖς; Ἀψηλάφητοί εἰσιν, ἢ ἄρα ψηλαφητοί; Ταῦτα πάντα εἰπάτω ὁ προπετὴς καὶ περιέργος, καὶ ταῦτα φράσαι ἃ ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν. Ποταπαὶ δὲ εἰσὶν ἄρα πτέρυγες αἱ τῶν πυρίνων, οἱ πόδες τῶν φλογίνων; Εἰπὲ πῶς κάμπτουσι πυρίνους αὐτῶν ἄξονας ὑπὸ πτέρυγας πυρὸς καὶ πῶς πάλιν κρύβουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πυρὸς ἐν πτέρυξι, μὴ φέροντες προσέχειν εἰς τὸ ἀθάνατον πῦρ τῆς δόξης τοῦ Δεσπότη; Ἄν ἠττηθῆ εἰς ταῦτα ὁ προπετὴς ἀγνοητὴς, μὴ δυνάμενος φράσαι τὰ δημιουργήματα τοῦ ἀνεικάστου Δεσπότη, τὸν Δημιουργόν αὐτὸν πῶς περιεργάζεται; Ἦττᾶται γὰρ ἐν τούτοις καὶ λέγει ὁ ἄθλιος· ἀόρατος τυγχάνει ἢ τῶν Ἀγγέλων φύσις, καὶ ἄνω ἀυλίζονται ἐν ὕψει τοῦ οὐρανοῦ λειτουργοὶ Θεότητος, φύσει ἀόρατοι. Εἰπάτω τὰ ὄρατᾶ· τὸ φαῖνον ἡμῖν καὶ δοθὲν πᾶσιν ἡμῖν εἰς ἡμῶν λειτουργίαν. Τοῦτο λαβὼν προπετὴς εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, μασησάτω ἀφόβως ἄνθρακα καίόμενον, ὅπως πληροφορήσῃ ἅπαντας ἀκροατάς, ὁμοίως καὶ θεατάς, ὅτι δύναται φράσαι τὴν φύσιν τοῦ Δεσπότη, φοβεροῦ Δημιουργοῦ. Ἄν τοῦτο οὐ δύναται προπετὴς πολὺ 202 λόγος, ἀπελθάτω κλαυσάτω, θρηνησάτω ἑαυτόν· καταλείψας γὰρ πίστιν ὀσίου Δημιουργοῦ, τὴν δυναμένην σῶσαι ἅπαντας τοὺς θέλοντας σωθῆναι ἐν αὐτῇ, ἀνέλαβε τὸ ὄπλον τοῦ ἰδίου θανάτου· ἀκόνισας τὸ ξίφος, ἔπηξεν αὐτὸ θέλων εἰς τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, καὶ καταλείψας πάλιν τὴν δόξαν τοῦ Πατρὸς, περιέργος γέγονε κατὰ τοῦ Δημιουργοῦ. Ὡ ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος καὶ ἀναιδέστατος πάλιν, ὅστις θέλει ἐρευνᾶν ἴδιον Δημιουργόν! Μύριαι μυριάδες καὶ χίλια χιλιάδες Ἀγγέλων <καὶ> Ἀρχαγγέλωνδοξολογοῦσιν ἐν φόβῳ καὶ προσκυνοῦσιν ἐν τρόμῳ· ἄνθρωποι δὲ χοϊκοί, μεστοὶ ἁμαρτιῶν, διαλέγονται ἀφόβως περὶ τῆς Θεότητος. Οὐ φρίσσει αὐτῶν τὸ σῶμα, οὐ τρέμει ἡ καρδιά! Ἀλλὰ μᾶλλον καὶ θαρρῶ καὶ λέγω παρρησίᾳ τὸν Χριστὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, παθόντα ἐκουσίως ὑπὲρ τοῦ ἀναξίου ἐμοῦ ἁμαρτωλοῦ· λάμπει γὰρ ὡς φῶς ἀεὶ ἡ γέννησις τοῦ Σωτῆρος. Ἴνα τί

ἀφ' ἑαυτοῦ ἄλλα ἀντ' ἄλλων τυπώνεις; Εἶπέ μοι, ὦ προπετῆ, τοῦτο ὅπερ σοὶ λέγω· ἔὰν θελήσῃ ὁ τυφλός, ὁ μηδέποτε ἰδὼν ἠλιακὰς ἀκτῖνας, διαλεχθῆναι μετὰ τινος ἔχοντος τοὺς ὀφθαλμοὺς περὶ τοῦ ἡλίου τούτου καὶ τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ, καὶ εἴπῃ φιλονεικῶν ὁ τυφλὸς ἐκ γενετῆς, ὅτι αὐτὸς ὁ ἥλιος ὁ ἐν ὕψει τοῦ οὐρανοῦ 203 ἐκτὸς τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ βαδίζει ἄνευ φωτός, καὶ τίς ἀκούων τοῦ τυφλοῦ πιστεύει ταῦτα ἄρα; Ἀλλὰ μᾶλλον ὁ τυφλὸς ἀκούων περὶ φωτός, ὅτι εἰσὶ πάντοτε σὺν αὐτῷ αἱ ἀκτῖνες, ἔδει πληροφορηθῆναι μετὰ πάσης πίστεως, ὅτι ἀληθῆ εἰσὶ τὰ λεγόμενα παρὰ τῶν θεασαμένων ἠλιακὰς ἀκτῖνας. Ἄν δὲ μὴ πεισθῆ ὁ τυφλὸς ἐν τούτοις οἷς ἀκούει, ἐν μυρίοις λογιμοῖς τυπώνει καὶ ζωγραφεῖ ἐν καρδίᾳ ἑαυτοῦ χαρακτῆρα ἡλίου, μὴ δυνάμενος τυπεῖν χαρακτῆρα ἀληθῆ· διότι οὐδέποτε ἐθεάσατο αὐτὸς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς λαμπάνοντα τὸν ἥλιον σὺν ταῖς ἀκτίνεσιν αὐτοῦ, οὐδὲ πάλιν ἐπέισθη παρὰ θεασαμένων ἀκριβῶς τὸν ἥλιον. Οὕτω καὶ ἡμεῖς πάντες, ἐὰν μὴ θελήσωμεν πεισθῆναι τοῖς ἁγίοις Προφήταις καὶ Ἀποστόλοις λέγουσι περὶ Υἱοῦ μονογενοῦς τοῦ Πατρός, ὅτι ἐνηνθρώπησε καὶ ἐτέχθη ἐκ Παρθένου ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, εὐρισκόμεθα ἡμεῖς καὶ τοῦ τυφλοῦ χεῖρονες. Ἐκεῖνοι γὰρ οἱ ἅγιοι Προφῆται καὶ Ἀπόστολοι, ἐθεάσαντο αὐτόν· οἱ μὲν Πνεύματι Ἁγίῳ, οἱ δὲ πάλιν ἐωράκασι ὀφθαλμοῖς σωματικοῖς. Ὁ μὲν γὰρ ἐώρακε Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ τὴν ἐπιδήμησιν τοῦ Υἱοῦ ἐν ἀνθρώποις, ὁ δὲ ἐθεάσατο σύλληψιν καὶ τοκετὸν ἐκ Παρθένου γενέσθαι, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐσήμανεν ἐμφανῶς, ὅτι ὁ 204 Θεὸς ἡμῶν ἐστὶ μεθ' ἡμῶν ἀεὶ. Ἄλλος ἐθεάσατο ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ὡς ἐστὶν ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἰδίας τεκούσης, καὶ αὐτόν τὸν Δεσπότην ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ ἐκ πολλῆς χαρᾶς ἐσκίρτησεν ἐν μήτρᾳ· πάλιν ὁ αὐτὸς οὗτος ἐθεάσατο αὐτόν τὸν ἄχραντον Κύριον, σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ αὐτὸς αὐτόν βαπτίζει ἐν Ἰορδάνῃ ποταμῷ· πάλιν αὐτὸς κέκραγε λέγων ἐν παρρησίᾳ· ἰδοὺ ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ἐν χάριτι· καὶ οἱ Ἀπόστολοι δὲ ἐθεάσαντο αὐτόν σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς, ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, ἔχοντα ἐν ἀληθείᾳ τὸ ἡμέτερον σῶμα, καὶ ὅσα ἐποίησε σημεῖα καὶ τέρατα ἔμπροσθεν τῶν μαθητῶν, καὶ τὸ πάθος τοῦ σταυροῦ, καὶ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, καὶ ἀνάληψιν αὐτοῦ πρὸς ἴδιον Πατέρα, καὶ τὸ καθῆσαι αὐτόν ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρός. Ταῦτα πάντα ἀληθῆ ἐν γράμμασι ἅγιοι Εὐαγγελισταὶ σεμνοὶ ἐγκατέλειπαν ἡμῖν ἐν ἀσφαλείᾳ πολλῇ· ἐὰν δὲ μὴ θελήσωμεν πεισθῆναι τούτοις πᾶσιν, εὐρισκόμεθα τυφλοὶ ἐν ὀφθαλμοῖς πίστεως, καὶ εἷς ἕκαστος ἡμῶν τὴν ἰδίαν σοφίαν τυπώνει, ὡς βούλεται, σύλληψιν καὶ τοκετόν. Ἴδου ἔχομεν ὁδὸν διὰ τῶν θείων Γραφῶν. Δεῦτε μετὰ πίστεως βαδίσωμεν ἐν αὐτῇ· ἄνευ γὰρ τῆς πίστεως οὐδεὶς δύναται γινῶναι πάντα τὰ γεγραμμένα περὶ τοῦ 205 Κυρίου ἡμῶν, τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ ἐὰν θέλῃς μου ἀκοῦσαι, πίστευε, μὴ ἐρευνῶν. Ἀκούσας, ἀγαπητέ, ὅτι ὁ Θεὸς ὁ Πατὴρ ἔπεμψε τὸν μονογενῆ Υἱὸν εἰς τὴν σὴν σωτηρίαν, πιστεύωμεν ἀδιστακτικῶς, ὅτι ἀψευδῆς ἐστὶν ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος. Πάλιν ἀκούσας τοῦτο, ὅτι ὁ Μονογενὴς ἐσαρκώθη ἐν μήτρᾳ τῆς ἁγίας Παρθένου, καὶ ἐτέχθη ἐξ αὐτῆς ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, ἔχε πληροφορίαν εἰς τὴν καρδίαν σου οὕτω, καθάπερ καὶ ἀκούεις ἡμέραν καθ' ἡμέραν ἁγίων Εὐαγγελίων, θεωρῶν εἰλικρινῶς ἐν ὀφθαλμοῖς πίστεως αὐτὰ τὰ πεπραγμένα· καὶ ἴδε τὸν Κύριον ἐν ὀφθαλμοῖς καρδίας μετὰ πάσης πίστεως κατὰ τόπον καὶ καιρόν· περίελθε ἐν αὐτῷ μετὰ πόθου καρδίας ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ χαρῆ σου ἢ ψυχῆ, θεωρῶν τὸν Δεσπότην θεραπεύοντα χάριτι πάντα τὰ νοσήματα, ἀπελαύνοντα δαίμονας λόγῳ καὶ ἔξουσίᾳ· καὶ εἴσελθε σὺν αὐτῷ εἰς τοὺς γάμους τῆς Κανᾶ, καὶ πίε ἐκ τοῦ οἴνου τῆς αὐτοῦ εὐλογίας· μᾶλλον δὲ θεώρησον Δεσπότην εὐπρέπειαν· μὴ ἐκκλίνῃς ὀφθαλμὸν ἀπὸ τῆς θεωρίας τοῦ ἁγίου προσώπου τῆς αὐτοῦ ἡδύτητος· πρόλαβε αὐτόν πάλιν εἰς τὸν ἔρημον τόπον, καὶ ἴδε μεγαλεῖα ἄρτων πληθυνομένων ἐπὶ χειρῶν ἁγίων τῆς αὐτοῦ δεσποτείας. 206 Περίελθε, ἀδελφέ, μετὰ πόθου σὺν Χριστῷ, ὅπου αὐτὸς ὑπάγει. Ἄν αὐτῷ ἀκολουθῆς καὶ πορευῆ σὺν αὐτῷ, οὐχ ἄπτεταί σου κακόν, οὔτε μὴν

πλησιάζει ἐγγύς σου ὁ Πονηρός. Ἀκολούθησον αὐτῷ εἰς τὸ δεῖπνον ἐκεῖνο, ὅπου καὶ παρέδωκε μυστήρια ἅγια τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς. Ἰστορήσον ὡς συνετός, πῶς νίπτει καὶ τοὺς πόδας τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν, καὶ εἶπε εἰς ἑαυτόν, θαυμάζων μετὰ φόβου, ἐννοῶν ἐν ὀφθαλμοῖς εἰλικρινοῦς πίστεως [καὶ λέγε εἰς ἑαυτόν], ὅτι ὁ Θεὸς ὁ πλάστης, ὁ πλάσας ἀπὸ χοῶς ἄνθρωπον ἐν χάριτι, αὐτὸς νίπτει τοὺς πόδας τοῦ ἑαυτοῦ πλάσματος. Ἐννοῶν ταῦτα, ἀδελφέ, δόξασον, προσκύνησον τῇ αὐτοῦ εὐδοκίᾳ. Πρόσεχε, πῶς τὸν ἄρτον εὐλογῶν κλάνει αὐτὸν ἐν τύπῳ τοῦ σώματος τοῦ ἰδίου ἀχράντου, καὶ τὸ ποτήριον πάλιν πῶς ἐν τύπῳ αἵματος εὐλογεῖ, καὶ δίδωσι τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· καὶ γενοῦ συμμετοχος τῶν ἑαυτοῦ μυστηρίων· καὶ κατελθὼν ἐκεῖθεν εἴσελθε εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀνόμου Καϊάφα σὺν ἰδίῳ Δεσπότη· παράμεινον γενναίως, ἵνα ἴδῃς 207 τὰς ὕβρεις, ἃς διὰ σὲ ὑπέμεινε, καὶ εὐρεθῆς τέλειος φιλοδέσποτος. Ἀκολούθησον αὐτῷ καὶ εἰς τὸν τόπον τοῦ σταυροῦ. Παράστα ὡς οἰκέτης. Ἰστορήσον, πῶς τὸ αἷμα σὺν ὕδατι ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀπολύτρωσιν τῆς ψυχῆς σου, ἀδελφέ· καὶ πρόσεχε ἀκριβῶς, ποῦ αὐτὸν τιθέασιν. Ὅρθρισον σὺν γυναιξίν εἰς τὸ μνημεῖον αὐτοῦ· ἰδὲ καὶ τοὺς Ἀγγέλους παρεστηκότας ἐκεῖ. Ἄκουσον τί λέγουσιν Ἄγγελοι ταῖς γυναιξίν· ἠγέρθη ὁ Κύριος, καθὼς ἔλεγεν ὑμῖν. Ταῦτα πάντα ἱστορήσον ὡς συνετός τέλειος, πιστεύων ἀδιστακτως, ὅτι πάντα ἀληθῆ εἰσὶ τὰ πεπραγμένα. Ἐὰν γὰρ μὴ ὀφθαλμοῖς τῆς πίστεως θεωρῆς τηλαυγῶς ταῦτα πάντα, οὐ δύνασαι ὑψωθῆναι ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν καὶ ὄρᾶν πνευματικῶς εἰς τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ· ὀφθαλμὸς γὰρ πίστεως ὅταν λάμπῃ, ὡς τὸ φῶς ἐν τῇ καρδίᾳ τινός, τηλαυγῶς καὶ φωτεινῶς, θεωρεῖ εἰλικρινῶς καὶ τὸν ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ τὸν σφαγέντα δι' ἡμᾶς καὶ δωρησάμενον ἡμῖν τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ τὸ ἅγιον καὶ ἄχραντον εἰς μετάληψιν αἰεί, ὅπως ἔσται ἡμῖν ἢ μετάληψις αὐτοῦ εἰς ἁμαρτιῶν ἄφεσιν. Εἴ τις οὖν ἐστὶν οὗτος ὁ ὀφθαλμὸς τῆς πίστεως, τηλαυγῶς καὶ φωτεινῶς θεωρεῖ τὸν Δε 208 σπότην, καὶ πληροφορία τῆς τελείας πίστεως ἐσθίει καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀμνοῦ τοῦ ἀμώμου, τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Πατρὸς τοῦ οὐρανοῦ, μηδαμῶς γενόμενος περιέργος τῆς πίστεως τοῦ Θεοῦ· πίστις γὰρ Θεοῦ ἐστὶν ἐνεργοῦσα ἐν ἡμῖν <καὶ> τὰ μέλλοντα θεωρεῖ. Πίστις καλεῖται αἰεί, οὐχὶ περιέργεια. Πιστεύεις, ἀγαπητέ, τῷ μονογενεῖ Ἰησοῦ Χριστῷ, ὅτι διὰ σὲ ἐτέχθη ἐν σαρκὶ ἐπὶ τῆς γῆς; Τί οὖν περιεργάζῃ; Ἐὰν περιεργάσῃ, οὐκέτι καλῆ πιστός, ἀλλὰ καὶ περιέργος. Γενοῦ πιστὸς ἄκακος. Μετάλαβε καὶ σώματος ἀχράντου Δεσπότη μετὰ πάσης πίστεως, πεπληροφορημένος ὅτι αὐτὸν τὸν ἀμνὸν ἐσθίεις εἰλικρινῶς. Πῦρ ἀθάνατόν ἐστι τὰ μυστήρια Χριστοῦ. Μὴ οὖν περιεργάζου, ἵνα μὴ κατακαυθῆς εἰς μετάληψιν αὐτῶν. Ἀβραὰμ ὁ πατριάρχης οὐρανόις Ἀγγέλοις ἐδέσματα γήινα παραθήσας ἔφαγον. Μέγα θαῦμα ἀληθῶς θεωρεῖν ἄσωμάτους ἐσθίοντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐδέσματα σαρκῶν· τοῦτο δὲ ὑπερβαίνει πάντα νοῦν τε καὶ λόγον, ὃ ἐποίησεν ἡμῖν ὁ μονογενῆς Ἰησοῦς Χριστός, ὁ σωτὴρ ἡμῶν· πῦρ καὶ πνεῦμα παρέσχεν ἡμῖν τοῖς σωματικοῖς ἐσθίειν τε καὶ πίνειν, καὶ θεῖναι ἐπ' αὐτῷ, τουτέστι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὁμοίως καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ. 209 Ἐγὼ μὲν, ὦ ἀδελφοί, μὴ χωρῶν διηγῆσασθαι Κυρίου μυστήρια, χάριν τούτου <οὐ> τολμῶ, οὔτε πάλιν ἄψασθαι εἰς τὰ κρυπτὰ ἐκεῖνα καὶ φοβερὰ μυστήρια, οὔτε μὴν ἂν θελήσω προπετεῖα χρῆσασθαι, διαλεχθῆναι περὶ τούτων, δύναμαι καταλαβεῖν Θεοῦ μυστήρια, ἀλλὰ καὶ εὐρίσκομαι προπετεῖς <καὶ> ἀσύνετος, τῷ ἀέρι πυκτεύων, μὴ κατέχων παντελῶς ἀέρος λεπτότητα· ἐκεῖνα γὰρ τυγχάνει ὑπὲρ τὴν ἐμὴν φύσιν. Ἀλλὰ μᾶλλον δοξάζω τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα τὸν εὐδοκήσαντα διὰ τοῦ μονογενοῦς γνησίου αὐτοῦ Υἱοῦ σῶσαι τὸν ἁμαρτωλὸν ἐμὲ καὶ τὸν ἀνάξιον, πιστεύοντα ἐν αὐτῷ ἀπλότῃ καρδίᾳ, φεύγων περιεργείας καὶ πᾶσαν προνόμεισιν, μὴ πρέπουσαν τῷ Θεῷ. Ἐγὼ θνητὸς ὑπάρχω, <καὶ> χοϊκὸς ἀπὸ χοῶς, καὶ πλασθεὶς ἐν χάριτι ἐκ τῆς φύσεως τοῦ χοῶς. Ἐγνων ἐκὼν καὶ τὴν φύσιν τῆς ἐμῆς εὐτελείας, τὸν

ἔμὸν <δὲ> Δημιουργὸν οὐ βούλομαι ἔρευνᾶν· φοβερὸς γὰρ τυγχάνει <καὶ> φύσει ἀκατάληπτος. Εὐλογῶ καὶ προσκυνῶ τὴν αὐτοῦ δεσποτείαν εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.